

Odstranjevanje snega je lahko tudi užitek

Rotoks z Vrhnike svetuje: Napotki za izbor snežne freze in lopate

Avtor: Primož Urbančič, univ. dipl. inž. str.

Zima je pred vrati in spet bomo morali prijeti za lopato ali zagnati snežno frezo ter se lotiti snega pred našim domom. Čeprav je kidanje snega pred hišo ali blokom z lopato postalo že skoraj tradicija, ki se prenaša iz roda v rod, v zadnjem času naporno delo zamenjuje lažje čiščenje s snežno frezo. V nadaljevanju vam bomo s strani Rotoksa z Vrhnike podali koristne nasvete, kako pravilno izbrati lopato za sneg ali se odločiti za primerno snežno frezo.

Lopate za sneg

Odmetavanje snega je lahko romantično zimsko opravilo, celo svojevrstna oblika rekreacije. Če površina, ki jo moramo očistiti, ni prevelika, mogoče zgolj kakšna pot, si raje kupimo lopato. V Rotoksu na Vrhniki vam za letošnjo sezono nudimo veliko izbiro različnih modelov lopat za sneg. V glavnem lopate za sneg delimo na:

- zložljive, ki so primerne za dodatno avtomobilsko opremo in ne za odmetavanje snega z večjih površin,
- plastične lopate, ki stanejo zgolj nekaj evrov in večinoma prihajajo iz Kitajske, se bodo hitro zlomile in postale neuporabne,
- aluminijaste, ki so dovolj trpežne, a hkrati dovolj lahke,

- ergonomske, ki močno razbremenijo hrbtenico in pritisk na zapestja,
- transportne, širše lopate na kolescih, ki jih uporabljamo za odstranjevanje snega na mestih, kjer je potrebno večje količine odstranjenega snega transportirati na novo lokacijo,
- otroške, ki so primerne za vključitev otrok v zimska opravila,
- električne, ki so primerne za odstranjevanje manjših količin snega v neposredni bližini objekta.

Ker je sneg lahko moker in težak, bi načeloma potrebovali močno, težko, trdno lopato, a bi nas pri delu lahko zelo hitro začel boleti hrbet. Zato so zimske lopate narejene iz lahkih materialov, a vseeno dovolj trdne, da se ne zlomijo ob prvem zamahu. Po našem mnenju je najprimernejši material za lopate za sneg aluminij v kombinaciji z lexan polikarbonatom. Navadne lopate za sneg so v zadnjem času izpodrinile lopate z ergonomsko oblikovanim ročajem. Poleg teh obstajajo še lopate z U- in I-ročajem. Pri izboru moramo biti pozorni tako na njeno težo kot ergonomsko oblikovanost ročaja. Ergonomsko oblikovan ročaj močno razbremeni hrbtenico in pritisk na zapestja. Takšna lopata ima aluminijast drog prevlečen s PVC-materialom, kar zagotavlja toplotno zaščito in dober oprijem, tehta pa le kilogram in pol.

Pri izboru lopate je potrebno biti pozoren na velikost zajemalnega dela lopate in dolžino ročaja. Ustrezati mora višini in moči tistega, ki jo bo uporabljal. Velikost zajemalnega dela mora biti takšna, da jo lahko uporabnik dvigne, ko je polna snega, kar povprečno znaša 9 kg. Primerna mora biti tudi dolžina ročaja, poleg tega je pomemben dober oprijem. Če ne bomo pozorni na te stvari, se nam lahko zgodi, da bomo hitro začutili bolečine v križu, mišicah, celo hrbtenico si lahko poškodujemo. Za zmrznjen sneg in led priporočamo lopate, ki imajo ob spodnjem robu dodatno jekleno ojačitev, da lahko odstranjujemo ledene plošče.

Bolj ko je lopata kakovostna, več opreme ko nudi, dražja je. Pri nakupu lopate je treba biti pozoren zlasti na kvaliteto plastike in sestave posameznih delov lopate, posebej na spoj zajemalnega dela in ročaja. Če je osnovni material zajemalnega dela plastika, moramo ob nakupu preveriti tudi, da je plastika čim bolj prožna ter da ima na obrabnem spodnjem delu lopate ojačitev iz aluminija ali jekla, ki je trdno pritrjena na zajemalni del lopate.

Za nekoliko boljšo lopato bomo v žep segli nekoliko globlje, saj bomo zanjo odšteli tudi do 30 evrov ali več. Precej cenejše so plastične lopate, ki jih lahko kupimo že za nekaj evrov, vendar so namenjene večinoma za »enkratno« uporabo.

V zadnjih letih se veliko kupcev odloči za nakup električne lopate, ki je v bistvu poceni križanec med lopato in snežno frezo. Električna lopata je namenjena za odstranjevanje snega na dostopnih nemakadamskih poteh do objekta, pogoj za uporabo je elektro priključek ali dovolj dolg elektro kabel. Glavne tehnične lastnosti elektro lopate so širina odstranjevanja snega do 35 cm, višina snega do 15 cm, moč elektro motorja do 1500 W, teža do 7 kg, teleskopsko nastavljiv ročaj, zaščita motorja proti vlagi ter hitro vrteči enostopenjski polž za pobiranje in izmet snega do dolžine 5 m. Cene električnih lopat se gibljejo do višine 100 evrov, posebno pozornost pri nakupu pa je potrebno posvetiti proizvajalcu lopate in posledično elektromotorja. Če se boste odločili za nakup električne lopate, kupite lopato priznanega proizvajalca in ne neznanega s kitajskim poreklom, saj vam bo le tako lopata brezskrbno služila več let.

Da pa med ročnim odstranjevanjem snega ne bo prišlo do nepotrebnih poškodb, zvinov, nategnjenih mišic ali infarktov, se je pred pričetkom potrebno dobro pripraviti. Pred začetkom ogrejte svoje telo, med samim kidanjem pa naredite več odmorov. Če ste v slabši telesni kondiciji, je morda bolje, da to opravilo prepustite mlajšim. Gotovo bodo z lopato, pa naj bo ta ergonomske oblike ali ne, prav tako spretni.

Kratki nasveti pri nakupu lopate:

- Izogibajte se plastičnim lopatam, saj se te utegnejo hitro zlomiti. Raje poiščite kovinske lopate z ročajem iz lesa, plastike ali kovine,
- Lopata naj bo tako velika, da jo boste lahko dvignili, ko bo polna snega,
- Pred nakupom se prepričajte, da vam izbrana lopata ustreza. Preverite velikost (dolžino ročaja) in oprijem. Kidanje snega s neprimerno lopato lahko namreč povzroči bolečino, v nekaterih primerih pa tudi poškodbe.

Snežne freze

V današnjem tempu marsikdo nima časa za ročno odstranjevanje snega, zato so vse bolj v uporabi snežne freze. Stranke se za nakup odločijo, ko količina snega presega njihove fizične sposobnosti ter zaradi prihranka časa.

Pri izbiri snežne freze moramo biti pozorni na več stvari. Najpomembnejša je velikost površine, ki jo moramo čistiti. Za manjše dvorišče ali zgolj dovozno pot ne potrebujemo drage in velike večstopenjske freze z gosenicami, ampak zadošča že cenejša, manjša, s kolesi in enostopenjskim izmetnim delom, cenovnega ranga od 600 eur naprej. Pred nakupom moramo določiti vstopne podatke:

- velikost površine,
- namembnost površine,
- vrsta podlage in naklon,
- nadmorska višina lokacije,
- zmožnost zagona z ročnim zaganjačem,
- prostorske omejitve izmeta snega.

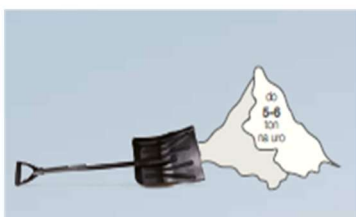

Enostopenjska ali večstopenjska freza

Enostopenjske snežne freze so cenovno ugodnejše, a malo manj učinkovite, vendar so za manjše površine primernejše. Polžasti rotor hkrati zajema sneg in ga izmetava, zato imajo enostopenjski stroji hitreje vrteči zajemalni rotor, zato je pri uporabi potrebna večja previdnost pri frezanju, zaradi možnosti zajema tujkov, ki jih lahko spregledamo v novozapadlem snegu, kar ima za posledico poškodbo vrtečih sestavnih delov freze. Primerne so bolj za suh sneg, saj se pri mokrem snegu lahko hitreje zamašijo kot večstopenjske. V zadnjih letih se zato bolj kot enostopenjske uporabljajo dvo ali tro-stopenjske. Pri teh je zajemanje snega ločeno od izmeta. Zajemalni počasni vrteči polžasti rotor reže sneg in ga zajema, nato pa vrže na tri ali štiri lopatični rotor izmeta, ki je hitro vrteč in skrbi za zadostno odvajanje snega. Zajemalni rotor in izmetni se zato vrtita v različnih smereh. Zajemanje je počasnejše, da freza ne zajame preveč snega hkrati, izmetavanje pa hitrejše, da se ne zamaši. Večstopenjske so tudi primernejše za neravne podlage, kot je recimo makadam s kamenjem, površine z naklonom, kjer je nujen pogon koles, medtem ko so enostopenjske uporabne predvsem na ravnih površinah, saj običajno kolesa nimajo pogona in je za pomik potrebna fizična sila človeka. Podatek o nadmorski višini lokacije, kjer bomo uporabljali snežno frezo je pomemben predvsem pri odločanju med nakupom enostopenjske ali dvostopenjske freze, saj je na nadmorski višini nad 700 m pogostost mokrega snega manjša kot v nižinah, zato lahko brez pomislekov izberemo cenejšo enostopenjsko frezo.

Primerjava zmogljivosti odstranjevanja 32 cm visokega snega glede na tehniko:

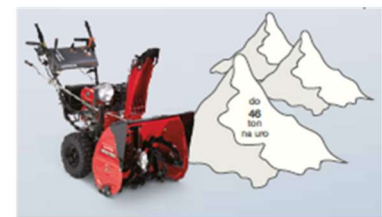
Lopata: do 6 t/h

1. stopenjska freza: do 33 t/h

2. ali 3. stopenjska freza: do 46 t/h

Glede na velikost in namembnost površine, izberemo širino freze, s čimer je določena tudi velikost in moč stroja. Za delo okoli hiše in na dovoznih poteh so navadno primerne freze z delovno širino od 50 do 70 centimetrov, z močjo motorja od 5 do 12 KM. Moč motorja je seveda pomembna, ni pa odločilna. Na frezo je treba gledati kot na celoto, upoštevati je treba različne dejavnike, kot so dejanska moč motorja, širina in višina freze ter konstrukcijska dovršenost. Stroji priznanih proizvajalcev so konstrukcijsko bolj dovršeni in zato dosegajo boljše rezultate tudi s šibkejšimi motorji.

Zagon

Večje snežne freze imajo običajno poleg ročnega zaganjača, serijsko tudi električni 230 V zaganjač. Frezo z električnim kablom priklopimo na omrežje in jo zaženemo brez potegovanja vrvice. Sistem je zanesljiv in ima dolgo življenjsko dobo. Ni tako praktičen kot električni zagon z akumulatorjem, a slaba stran akumulatorjev je njihova kratka življenjska doba in visoka cena v primeru menjave. Če snežno frezo z 230 V električnim zagonom med delom ustavimo, jo moramo sredi dvorišča sicer zagnati ročno (ali potegniti dovolj dolg podaljšek), a zagon ogretega motorja ni fizično zahteven, pomagata pa tudi črpalka za gorivo in ročni čok.

Pogon

Snežne freze lahko delimo tudi na tiste s kolesi in tiste z gosenicami. Za manjše površine in lažje shranjevanje so sicer primerne manjše, lažje freze s kolesi. Za gosenice se je smiselno odločiti predvsem, kadar čistimo klanec in globok gramoz. Gosenice imajo izjemen oprijem na vseh podlagah in se brez zdrsavanja dobro obnesejo tudi na poledenem klancu, so pa okornejše za obračanje in manevriranje. Večina uporabnikov ne čisti klancev, za katere bi potrebovali pogon prek gosenic. Kolesa na frezi običajno zdrsnejo zaradi prehitrega dela, ko sneg rinemo pred sabo zaradi prevelike hitrosti vožnje. Rešitev je znana – če je sneg moker in pretežak, moramo prilagoditi hitrost dela. Snežne freze so opremljene s prestavami, s katerimi določamo hitrost vožnje naprej-nazaj. Pogon koles je izveden s tornim gumijastim kolutom, ki preko kovinske plošče prenaša vrtenje na obe kolesi hkrati, zato je snežno frezo na nezasneženih površinah težko krmariti. Večje in težje freze imajo zato serijsko že vgrajeni ročki izklopa pogona levega in desnega kolesa, da stroj lažje krmarimo.

Tehnika frezanja

Tudi velike večstopenjske freze ob nepravilni uporabi niso imune na mašenje izmetnega kanala s snegom. Glede na naše izkušnje in informacije, ki jih dobimo od uporabnikov, je učinkovitost v večini primerov odvisna od tega, kako uporabljamo frezo. Način dela vedno prilagodimo višini in vrsti snega. V Sloveniji imamo po nižinah običajno moker in težak sneg, ki zahteva počasnejše odmetavanje. Hitrost zajemanja snega zato nadzorujemo s prestavami ali v primeru zelo zbitega težkega snega frezo uporabljamo samo na polovični ali dvo-tretjinski širini. Praviloma pri višjem snegu nastavimo manjšo hitrost zajema, temu pa moramo prilagoditi tudi širino zajema snega, da izmetavanje dohaja zajemanje. Večje hitrosti so praviloma bolj namenjene premikanju freze kot odmetavanju. Za domačo rabo izberemo motor z močjo od 5 do 12 KM. Moč motorja je seveda pomembna, ni pa odločilna. Na frezo je treba gledati kot na celoto, upoštevati je treba različne dejavnike, kot so dejanska moč motorja, širina in višina freze ter konstrukcijska dovršenost. Stroji priznanih proizvajalcev so konstrukcijsko bolj dovršeni in zato dosegajo boljše rezultate tudi s šibkejšimi motorji.

Ob nakupu snežne freze je zelo pomembno, da vam prodajalec razloži vse funkcije stroja ter vas pouči o tehniki frezanja snega. V podjetju Rotkos z Vrhnike se v času svetovalnih ur vsaki stranki posvetimo individualno, kar pomeni, da bo kupec snežne freze pripravljen za takojšnje samostojno delo s strojem.

Krmiljenje

Snežno frezo upravljamo z ročicami na krmilu. Glavni ročici sta dve, ena za vklop pogona koles in druga za vklop vrtenja zajemalnega rotorja. Obe moramo med obratovanjem držati, da se freza premika in zajema sneg, zato se v primeru padca s strani upravljalca, freza takoj ustavi. Na krmilni plošči imamo še prestavno ročico za nastavitev hitrosti vožnje ter pri dražjih frezah tudi konzolno palico za nastavitev smeri in dolžine izmeta snega. Večina frez je opremljena tudi z reflektorjem za nočno delo.

Varnost

Pri odstranjevanju snega s frezo moramo biti previdni. Ne le da v bližini ne sme biti ljudi ali živali, pred delom moramo preveriti tudi območje in odstraniti stvari, kot so predpražniki, igrače, žice in podobno. »Pazljivo ravnamo z gorivom. Nikoli ga ne smemo dolivati, ko motor deluje ali je še vroč, stroj pa takrat ne sme biti v zaprtem prostoru. Med delovanjem ne smemo izvajati nobenih nastavitev, razen če ni takšno priporočilo izdelovalca. Preden začnemo odmetavati sneg, počakamo, da se motor prilagodi zunanji temperaturi. Če se med odmetavanjem snega v zajemalnega polža zatakne trd predmet, kot je kamen, veja, otroška igrača ali kaj podobnega, se varnostni zatič zlomi in zajemalni rotor se preneha vrteti, da ne pride do mehanskih poškodb rotorja. Odsvetujemo uporabo snežne freze, če so v dosegu izmetnega dela snega v bližini ljudje ali steklene površine.

Vzdrževanje

Pri odstranjevanju snega s frezo moramo biti previdni. Ne le da v bližini ne sme biti ljudi ali živali, pred delom moramo preveriti tudi območje in odstraniti stvari, kot so predpražniki, igrače, žice in podobno. »Pazljivo ravnamo z gorivom. Nikoli ga ne smemo dolivati, ko motor deluje ali je še vroč, stroj pa takrat ne sme biti v zaprtem prostoru. Med delovanjem ne smemo izvajati nobenih nastavitev, razen če ni takšno priporočilo izdelovalca. Preden začnemo odmetavati sneg, počakamo, da se motor prilagodi zunanji temperaturi. Če udarimo v neznan predmet, ugasnemo

motor, odklopimo vodnik električnega toka vžigalne svečke, natančno pregledamo zajemalni in izmetni rotor vključno z elementi pogona in popravimo vse nastale poškodbe, preden spet zaženemo motor. Ko končamo, pustimo motor delovati še nekaj minut, da preprečimo zmrzovanje zajemalnega rotorja.

Cene

Cene snežnih frez so zelo različne. Začnejo se pri nekaj sto evrih, a večina kupcev izbira v cenovnem razredu okoli 1.500 evrov. Na tržišču je veliko poceni strojev kitajskega porekla, katerih dobra lastnost je samo nakupna cena, kvalitativno pa so na zelo nizki ravni, tako z vidika kvalitete vgrajenih delov kot tudi z vidika dobavljivosti rezervnih delov. Če se boste vseeno odločili za nakup snežne freze nepriznanega proizvajalca, morate v zakup vzeti vsakoletne visoke stroške vzdrževanja, ki že po treh letih uporabe freze presežejo razliko v ceni do freze priznanega proizvajalca. Potrebna je redna menjava olja v motorju, kontrola vžigalne svečke, nastavitve komandnih ročic, podmazovanje gibljivih delov. Pred vsako uporabo preverimo varnostne elemente. Po koncu sezone spraznimo posodo za gorivo, stroj očistimo, podmažemo vse vitalne dele ter premažemo ali poškrpimo z antikorozivnim sredstvom.

Snežne freze so bile še pred nekaj leti pri nas precej redke domače naprave in so bile predvsem domena profesionalcev. Razvoj tehnologije, ugodnejše cene in tudi nekaj zim s precejšnjimi pošiljkami snega pa so snežne freze približali manj zahtevnim uporabnikom, tako da te že nekaj časa niso več stvar prestiža.

Da vam bo orodje v ponos, poskrbi Rotoks

www.rotoks.si

rotoks.si@gmail.com